

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym oraz przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Gniewkowo
ul. 17 Stycznia 11
88-140 Gniewkowo

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.
ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	6
3. Uproszczona diagnoza gminy	14
4. Obszary zdegradowane gminy	19
4.1. Metodologia opracowania analizy	19
4.2. Obszary wiejskie	21
4.3. Tereny miejskie	33
4.4. Podsumowanie: obszary zdegradowane	35
5. Obszar rewitalizacji gminy	43
5.1. Obszary wiejskie	44
5.2. Obszary miejskie.....	45
6. Załączniki	48
6.1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy.....	48
6.2. Wyniki przeprowadzonych badań	85
6.2.1. Wyniki badania ankietowego.....	85
6.2.2. Sprawozdania z konsultacji	95
7. Spis rysunków, tabel i wykresów.....	99

1. Wprowadzenie

Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Będzie również narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnych aktywności w ramach rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne powinny mieć postać kompleksową i zunifikowaną, a w proces tworzenia opracowania powinna być włączona społeczność lokalna.

Ramy prawne dla rewitalizacji wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, a także wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 2 sierpnia 2015 r. Odnosząc się do zaleceń, proces rewitalizacji interpretowany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)”¹.

Dokument przedstawia aktualną sytuację w gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, stanu gospodarczego oraz społecznego. Dopętnieniem diagnozy jest analiza SWOT. Zebrane i opracowane dane zweryfikowano i uzupełniono o informacje i wnioski

¹Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2015.

wypracowane podczas badania ankietowego, warsztatów diagnostycznych oraz konsultacji społecznych w gminie.

Celem niniejszego programu jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi on narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Najistotniejszymi pojęciami w poniższym opracowaniu są:

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Należy zaznaczyć, że głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy europejskich są środki RPO (EFS i EFR). Komplementarnym źródłem ich współfinansowania są także środki KPO (EFS, EFRR, FS). Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych mogą być również środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

2. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy dokument pt. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gniewkowo” jest spójny z ustaleniami dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami krajowymi:

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

- Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki;
- Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020

- Cel główny: Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.
- Cele rozwojowe:
 - wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb aktywności obywatela.
 - rozwój kapitału ludzkiego.
 - wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna

- o Cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych. Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo
- o Cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka
- o Cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

- o Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.
- o Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami regionalnymi:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

- *Oś priorytetowa 1:* wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
 - o Cel tematyczny 1: wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
 - o Cel tematyczny 3: wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR),
- *Oś priorytetowa 2:* cyfrowy region
 - o Cel tematyczny 2: zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK,
- *Oś priorytetowa 3:* efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie

- Cel tematyczny 4: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- *Oś priorytetowa 4: region przyjazny środowisku*
 - Cel tematyczny 5: promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
 - Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
- *Oś priorytetowa 5: spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu*
 - Cel tematyczny 7: Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
- *Oś priorytetowa 5: solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry*
 - Cel tematyczny 9: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
 - Cel tematyczny 10: Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;
- *Oś priorytetowa 7: rozwój lokalny kierowany przez społeczność*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 8: aktywni na rynku pracy*
 - Cel tematyczny 8: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- *Oś priorytetowa 9: solidarne społeczeństwo*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 10: innowacyjna edukacja*
 - Cel tematyczny 1: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
- *Oś priorytetowa 11: rozwój lokalny kierowany przez społeczność*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 12: pomoc techniczna*

- o Cel szczegółowy: utrzymanie niezbędnych zasobów ludzkich oraz zapewnienie warunków sprzyjających skutecznemu wykonywaniu obowiązków związanych z realizacją programu.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Misja rozwoju województwa: „Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”.

Priorytety rozwoju:

- *Konkurencyjna gospodarka* – dążenie do unowocześnienia gospodarki, skutkującego znacznym zwiększeniem liczby miejsc pracy na terenie województwa; wykorzystanie do celów aktywizacji gospodarczej potencjałów endogenicznych, czyli atutów, w zakresie których pozycja i rola województwa w gospodarce krajowej mogą być ponadprzeciętnie wysokie, a szansa odniesienia sukcesu gospodarczego jest bardzo duża.
- *Modernizacja przestrzeni wsi i miast* – dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego;
- *Silna metropolia* – potrzeba rozwoju ośrodków stołecznych w zakresie usług wyższego rzędu oraz katalizowania rozwoju gospodarczego podkreślają wszystkie dokumenty strategiczne szczebla krajowego;
- *Nowoczesne społeczeństwo* – niezbędna jest zarówno zmiana mentalności społeczeństwa, rozumianego jako obywatele, ale także podmioty, tj. jednostki publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe oraz wyrobienie właściwych postaw, w tym otwartość na zmianę przyzwyczajeń w działaniach i sposobach funkcjonowania podmiotów, jak też rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu (przede wszystkim umożliwiający realizację zadań edukacyjnych, rozbudzanie aktywności oraz ochronę zdrowia na właściwym poziomie).

Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r.

Misja rozwoju Powiatu: prorozwojowy, otwarty na gospodarkę i atrakcyjny dla inwestorów; uwzględniający potencjał ludzki i kapitał społeczny oraz wspierający aktywność mieszkańców; wykorzystujący bogate dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze Kujaw do wykreowania wizerunku Powiatu.

- *Priorytet I: ZDROWE, AKTYWNE I SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO ORAZ EFEKTYWNE USŁUGI*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu poprzez zwiększenie dostępności i rodzajów świadczonych usług oraz zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych dostosowanych do obecnych i prognozowanych trendów demograficznych i epidemiologicznych;
- *Priorytet II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I DOSTĘPNOŚĆ ZEWNĘTRZNA*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: zapewnienie dostępności komunikacyjnej oraz spójnej, funkcjonalnej i efektywnej sieci dróg na obszarze powiatu;
- *Priorytet III: TOŻSAMOŚĆ I DZIEDZICTWO*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego powiatu;
- *Priorytet IV: KONKURENCYJNA OTWARTA NA WYZWANIA GOSPODARKA*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: wzrost zatrudnienia i aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu.

Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego

- Cel strategiczny 2 Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji
- Cel strategiczny 5 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszaru

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami lokalnymi:

Strategia Rozwoju Gminy Gniewkowo

Wizja: Gmina Gniewkowo - gminą z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną, techniczną i turystyczną – atrakcyjna dla mieszkańców i przyjazna inwestorom zgodnie z mottem „przez historię do rozwoju i nowoczesności”.

Misja: Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny, gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przy uwzględnieniu równowagi środowiska przyrodniczego i kulturowego.

- Cel strategiczny 1 Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez Gminę,
- Cel strategiczny 2 Poprawa jakości życia na obszarze Gminy,
- Cel strategiczny 3 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy,
- Cel strategiczny 4 Budowa kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców Gminy oraz aktywizacja terenów wiejskich,
- Cel strategiczny 5 Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo

Głównym celem rozwoju Gminy jest: zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacji celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

1. Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej, np.: zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miasta Gniewkowo jako siedziby gminy, wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów

przyrodniczo-krajobrazowych, tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy;

2. Cele dotyczące zagadnień ładu przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego, np.: zapewnienie ładu przestrzennego poprzez: estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych, ograniczanie przekształceń krajobrazu przy wprowadzaniu obiektów wielkokubaturowych lub stanowiących dominanty wysokościowe, ochrona istniejących zasobów środowiska, poprawa stanu środowiska ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.

3. Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, np.: bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych; modernizacja i rozbudowa układu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, w tym realizacja niezbędnych obwodnic i obejść miejscowości, zapewnienie bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców w strefie przebiegu drogi krajowej nr 15, w tym realizacja obwodnicy miasta; realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie; poprawa funkcjonowania transportu publicznego na terenie gminy, w tym stworzenie ogólnodostępnych połączeń z Bydgoszczą i Toruniem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gniewkowo na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Głównymi celami strategicznymi są:

1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.
2. Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.
3. Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.
4. Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.
5. Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.

6. Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.
7. Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.
8. Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.
9. Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.
10. Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.
11. Rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

3. Uproszczona diagnoza gminy

Gniewkowo jest gminą miejsko-wiejską, zlokalizowaną w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-wschodnich obrzeżach powiatu inowrocławskiego. Leży na granicy historycznych Kujaw i Wielkopolski. Powierzchnia niniejszej jednostki administracyjnej liczy 179,4 km² z czego 5,1% zajmuje teren Miasta Gniewkowa i 94,9% teren wiejski. Ogólna gęstość zaludnienia Gminy Gniewkowo w roku 2015 wynosiła 82 osoby/km²; na terenie miejskim 793 osoby/km² i wiejskim 44 osoby/km².

Głównym ośrodkiem jednostki wiejsko-miejskiej jest miejscowość Gniewkowo, które stanowi siedzibę władz samorządowych. Ponadto, miasto pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka administracyjno-usługowego i mieszkaniowego. Położone jest niemal centralnie w stosunku do obszaru gminy. W skład Gminy Gniewkowo wchodzi miasto Gniewkowo oraz 23 sołectwa, które tworzy 29 miejscowości (Bąbolin, Branno, Buczkowo, Chrzastowo, Dąblin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kępa Kujawska, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Warzyn, Wielowieś, Wierzbiczany, Wierzchosławice, Więclawice, Zajezerze, Żyrośławice).

Na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji gmina została przeanalizowana pod kątem występowania zjawisk kryzysowych w różnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Poniżej przedstawiono wnioski i spostrzeżenia.

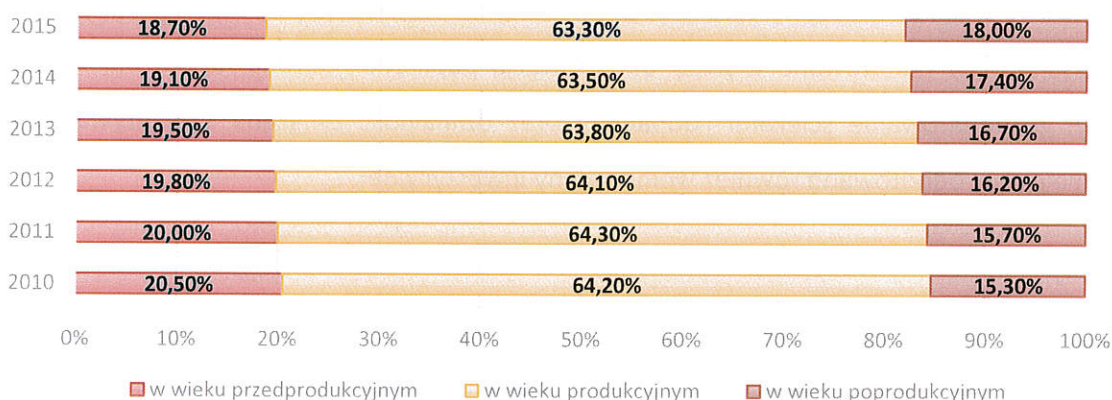
Sfera społeczna

Strukturę demograficzną Gminy Gniewkowo na koniec roku 2015 tworzyła społeczność w liczbie 14 339 osób. Kobiety stanowiły niewiele powyżej połowy liczby ludności (50,48%), natomiast mniej niż połowę stanowili mężczyźni (49,52%). W okresie ostatnich pięciu lat odnotowany został spadek liczby ludności wynoszący 2,55% (kobiety – 2,61%; mężczyźni – 2,49%). W poszczególnych przedziałach wiekowych rozkład płci kształtował się w odmienny sposób. Kobiety stanowiły przewagę w przedziale wiekowym 45-54 i powyżej 60 roku życia, natomiast mężczyźni w wieku 55-59 i poniżej 40 roku życia. Największa dysproporcja zauważalna jest w przedziale wiekowym 75-79, gdzie kobiet było o prawie 50% więcej niż

mężczyzn. Z kolei największa przewaga mężczyzn nad kobietami wystąpiła w 35-39 roku życia, tj. o 16,1%.

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym i coraz mniejszy udział osób młodych. Na przestrzeni lat 2010-2015 udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1,8 punktów procentowych, a w wieku produkcyjnym o 0,9 p.p. W tym samym okresie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym o 2,7 p.p. W 2015 roku wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie gminy kształtowały się następująco: w wieku przedprodukcyjnym znajdowało się 18,7% ludności gminy, w wieku produkcyjnym 63,3%, natomiast w poprodukcyjnym 18,0%.

Wykres 1. Udział osób wg ekonomicznych grup wieku w stosunku ogólnej liczby ludności w Gminie Gniewkowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Innym problemem są także migracje społeczeństwa. W przeciągu pięciu lat saldo migracji wewnętrznych w Gminie Gniewkowo przybierało bardzo odmienne wartości, w zdecydowanej większości ujemne. Największe różnice dla tego wskaźnika odnotowano między rokiem 2010 a 2011 (o 68 osób) oraz między rokiem 2014 i 2015 (o 66 osób). W roku 2015 wahało się na poziomie -82 mieszkańców. W tym samym analizowanym czasie saldo migracji zagranicznych było bardziej stabilne. Najwyższy ujemny wskaźnik zarejestrowano w 2013 r. (-17), a dodatni – rok wcześniej (3). W roku 2015 saldo wahało się na poziomie 0.

Pomoc społeczna udzielana jest przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS) i Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Gniewkowie oraz Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Warzynie. W przeciągu czterech lat liczba gospodarstw oraz osób korzystających z gminnej pomocy społecznej na terenie miejsko-wiejskim wahała się. Na każdy rok średnio przypadło 1 575,4 osób, którym udzielono pomocy, przy średniej 567,6 dla gospodarstw domowych.

Sfera gospodarcza

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gniewkowo w okresie ostatnich pięciu lat zwiększyła się. W 2015 roku największy udział przypadł na mikro przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych osób nie przekracza 9. Na drugim miejscu znalazły się zakłady zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Ich liczba wynosiła 63, to o 7 firm więcej niż w 2010 r. Liczba dużych przedsiębiorstw w Gminie Gniewkowo, zatrudniających ponad 50 osób w 2015 r. wynosiła 8, a makro przedsiębiorstw – 2. Analiza struktury przedsiębiorstw wskazuje, że najszybsze tempo wzrostu w badanym okresie miały mikro przedsiębiorstwa. Warto zaznaczyć, że najliczniejszą grupę podmiotów w roku 2015 roku stanowiły podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcjach: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny (288 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (157 podmiotów). Najmniej przedsiębiorstw odnotowano w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją. Na terenie gminy odnotowano również wolne tereny inwestycyjne².

Istotnym aspektem w sferze gospodarczej jest stan i struktura bezrobocia na terenie gminy. W latach 2010-2015 największa liczba bezrobotnych została zarejestrowana w roku 2013, wynosząc tym samym 1 401 osób (14,8% ogółu mieszkańców). W strukturze tej przeważały kobiety mając ponad 50% udział. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 2015, gdzie liczba bezrobotnych ogółem wynosiła 1 001 (10,8% ogółu mieszkańców).

Sfera środowiskowa

Aktualny stan środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. Istotnym zagrożeniem w sferze środowiskowej jest jednak zanieczyszczenie powietrza powodowane przez m.in. ruch samochodowy (zwłaszcza na drogach: nr 15 stanowiącej ważne połączenie zachodniej i południowo-zachodniej Polski z Warmią i Mazurami; nr 246 relacji Nakło – Dąbrowa Biskupia) i tradycyjne źródła ciepła (kotłownie miejskie oraz indywidualne). Zaznaczyć należy, że na terenie gminy odnotowano również znaczące pokłady wyrobów azbestowych. W przypadku miasta liczba posesji, na których odnotowano azbest wynosi 190, a ilość wyrobów to 458 208 kg, z czego 244 675 kg znajduje się w budynkach mieszkalnych. W

²<http://www.coi.kujawsko-pomorskie.pl/index.php?powiat=inowroc%C5%82awski&gmina=gniewkowo&page=1&lang=pl&sort=> [data dostępu: 27.10.2016 r.].

przypadku obszaru wiejskiego liczba posesji wynosi 733. Ilość wyrobów azbestowych plasuje się na poziomie 3 699 048 kg, z czego 841 525 kg w budynkach mieszkalnych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Wyposażenie w infrastrukturę społeczną na terenie gminy jest dość dobre. Najważniejsze instytucje funkcjonują w Gniewkowie, na terenie sołectw odnotowano ich niewiele. W związku z postępującymi zmianami społeczno-demograficznymi i gospodarczymi istotne jest dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz jej rozszerzenie (przede wszystkim na terenach wiejskich). Rodzi to potrzebę stworzenia oferty rekreacyjno-kulturalnej dla różnych grup społecznych, ale również miejsc rekreacji i wypoczynku.

W gminie występują również obszary zdegradowane, które wymagają ponownego zagospodarowania i nadania nowych funkcji. Istotna jest także kwestia terenów publicznych. Wiele z istniejących przestrzeni znajduje się w złym stanie technicznym, co uniemożliwia wykorzystanie ich potencjału oraz dopasowanie do potrzeb mieszkańców. Odpowiednia adaptacja tych obszarów wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności, ale także zwiększenie liczby miejsc do organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i gospodarczych. Na podbudowie zrewitalizowanych terenów i obiektów będą mogły być prowadzone zajęcia integracyjno-aktywizujące dla mieszkańców.

Gmina jest wyposażona w infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną i gazową. W przypadku pierwszej z nich na przestrzeni lat 2010 – 2015, zarówno długość czynnej sieci rozdzielczej, jak i liczba przyłączy tendencyjnie rosła. W 2015 roku długość czynnej sieci wyniosła 156,5 km, a liczba przyłączy 2046. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że procentowy udział osób korzystających z instalacji wodociągowej w ogóle ludności gminy wynosi 99,9%. W przypadku sieci kanalizacyjnej jej długość w 2015 roku wyniosła 46,7 km, a liczba przyłączy 1153. Oznacza to, że z tego typu infrastruktury korzysta 64,3% mieszkańców gminy.

Sieć gazowa częściowo obejmuje teren gminy. Na obszarach, gdzie gaz przewodowy nie jest dostępny, mieszkańcy korzystają z gazu gromadzonego w butlach i zbiornikach przydomowych. Z tego względu pożądana jest rozbudowa sieci gazowej, zwłaszcza w obrębie miasta. W 2015 roku długość czynnej sieci przesyłowej wynosiła 35947 m, zaś sieci rozdzielczej 19216 m.

Gmina Gniewkowo posiada scentralizowany system ciepłowniczy składający się z 10 kotłowni. Dostarczają one centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową mieszkańcom z terenu miejskiego, jak i wiejskiego. Wśród tych dziesięciu kotłowni, są: 4 opalane węglem, 3 – gazem ziemnym, 2 – olejem opałowym lekkim, 1 – eko groszkiem.

W przypadku zasobów mieszkaniowych Gminy Gniewkowo zaznaczyć należy, że stanowią one: na obszarach wiejskich – budynki jednorodzinne w typie zabudowy zagrodowej, na obszarze miejskim – zabudowę ulicową. Zarówno na terenach wiejskich, jak i miejskich w przeciągu czterech lat zasoby mieszkaniowe uległy zwiększeniu. W 2014 roku odnotowano: 4 598 mieszkań (z czego na obszarze miejskim 2 459 i wiejskim 2 139) i 16 460 izb (na obszarze miejskim 8 520 i wiejskim 7 940).

4. Obszary zdegradowane gminy

4.1. Metodologia opracowania analizy

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Na podstawie kryteriów programu rewitalizacji, niezbędne dane zostały pozyskane od instytucji prowadzących sprawozdawczość jak: Urząd Miejski w Gniewkowie, Powiatowy Urząd Pracy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Policja.

Wypracowane wskaźniki wyznaczające obszary kryzysowe w gminie zostały przygotowane zgodnie z regulacjami obowiązującymi w dokumencie *Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 - 2020*. Wskaźniki w gminie miejsko-wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców miasta przekracza 30% ludności w skali gminy, wyliczone zostały na podstawie klasyfikacji obejmującej:

- Sołectwa - metodą odnoszącą się do terenów wiejskich,
- Miasto – metodą stosowaną w przypadku gmin miejskich.

Na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji obszar wiejski gminy podzielono na sołectwa, natomiast teren miasta na 3 obszary.

Warunkiem zaliczenia danego terenu do obszaru zdegradowanego jest nieprzekroczenie granic:

- **20%** powierzchni gminy.
- **30%** ludności gminy.

Zgodnie z wcześniej wskazanym dokumentem, do puli wskaźników obrazujących sytuację w gminie wybrano cztery: ze sfery społecznej, gospodarczej i środowiskowej (w przypadku terenów wiejskich) oraz trzy ze sfery społecznej i jeden z gospodarczej (w przypadku terenów miejskich). Dwa indeksy zostały wyliczone zgodnie z obowiązującym modelem, znajdującym się w dokumencie *Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020*, natomiast dwa pozostałe stanowią autorską własność gminy.

Celem ustalenia obszaru zdegradowanego na terenie miejskim (metoda nr 1), co najmniej dwa wskaźniki muszą przybierać wartości niższe, niżeli średnia dla indeksu w skali gminy, z czego jeden z nich powinien dotyczyć sfery społecznej.

Za obszar zdegradowany na terenach miejskich (metoda nr 2) można uznać także jednostki strukturalne, w których zaplanowane jest zaadaptowanie przestrzeni do celów aktywizacji społecznej, jednocześnie spełniając określone kryteria zawarte w dokumencie *Zasady programowania...*³

Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano metodę opisaną w pierwszym punkcie.

Na terenach wiejskich obszar zdegradowany identyfikuje się w wyniku występowania na nim, co najmniej dwóch zjawisk kryzysowych ze sfery społecznej, wyliczonych na podstawie wskaźników wyznaczonych w dokumencie strategicznym (dotyczącym zasad ubiegania się o środki finansowe w latach 2014 - 2020). Wybrane wskaźniki powinny przyjmować wartości mniej korzystne od średnich w skali gminy.

³Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, str. 43.

Obszar zdegradowany może stanowić jedno, bądź kilka sołectw. Kryterium zaliczenia danej przestrzeni do obszaru zdegradowanego musi spełniać 1 z 4 celów rewitalizacji:

1. Przekształcenie obszaru zdegradowanego na cele aktywizacji społecznej;
2. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji gospodarczej;
3. Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych;
4. Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej⁴.

4.2. Obszary wiejskie

Na podstawie wyżej scharakteryzowanego podziału gminy, obszary wiejskie analizowano w podziale na sołectwa: Bąbolin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Wielowieś, Wierzbiczany, Wierzchosławice, Więclawice, Zajezerze, Żyrosławice. W przypadku każdego z sołectw posłużono się innym zestawem wskaźników.

Bąbolin

Tabela 1. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Bąbolin

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Bąbolin	66,7%	11,2%	14935	4,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,01%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Bąbolin, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono dwa zjawiska kryzysowe, z czego jedno dotyczyło sfery społecznej, a jedno gospodarczej. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 66,7%, wykraczając poza wartość średnią dla gminy (58,3%). Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego się do liczby

⁴Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, str. 38-39.

przedsiębiorstw przypadających na 100 mieszkańców wskazuje na wartości niższe w porównaniu do średniej w skali gminy (4,0), co należy uznać za zjawisko problemowe.

Gąski

Tabela 2. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Gąski

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Gąski	77,3%	18,5%	9,8%	6,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Gąski, na podstawie głównych wskaźników został wyznaczony jeden obszar problemowy. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 77,3% i pozostaje powyżej średniej dla całej gminy (58,3%). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze to 18,5% - wartość ta pozostaje poniżej średniej dla gminy (19,0%). Podobnie jest w przypadku odsetka osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Wskaźnik dotyczący sfery gospodarczej wykazuje wartość korzystniejszą od średniej w skali gminy.

Godzięba

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Godzięba

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Godzięba	61,0%	11,6%	29,1%	4,9
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Godzięba odnotowano dwa zjawiska problemowe – w sferze społecznej i gospodarczej. Pierwsza z nich dotyczy wyższego udziału osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy w odniesieniu do ogółu bezrobotnych (61,0%), w porównaniu do średniej w skali gminy. W przypadku wskaźnika gospodarczego, mierzonego liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 100 ludności (4,9) miernik uzyskuje wartość poniżej średniej dla gminy.

Kaczkowo

Tabela 4. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kaczkowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kaczkowo	63,6%	15,7%	30,8%	3,5
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Kaczkowo odnotowano zjawiska kryzysowe w sferze społecznej i gospodarczej. Odsetek osób pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w odniesieniu do liczby bezrobotnych ogółem wykazuje wartości wyższe w porównaniu do średniej w skali gminy (63,6%). Natomiast poziom przedsiębiorczości, przeanalizowany z wykorzystaniem wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wskazuje również na wartości mniej korzystane niż ogólna średnia.

Kleparz

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kleparz

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kleparz	17,1%	19,0%	5,4%	3,9
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Spośród głównych wskaźników w sołectwie Klepary, jedynie w sferze gospodarczej stwierdzono wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy: wskaźnik podmiotów gospodarczych przypadających na 100 ludności (3,9). Pozostałe wskaźniki wykazują wartości świadczące o braku, bądź niższym poziomie zdegradowania.

Kawęczyn

Tabela 6. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kawęczyn

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kawęczyn	19,3%	62,0%	22,3%	2,5
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	12,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Kawęczyn odnotowano zjawiska kryzysowe w każdej z analizowanych sfer. Wskaźniki odnoszące się do: podmiotów gospodarczych na 100 ludności, dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny oraz odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wykazują wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy. Podobna sytuacja występuje w przypadku udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Kijewo

Tabela 7. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kijewo

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kijewo	23,5%	18,8%	7,4%	3,8
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Kijewo zarejestrowano zjawiska kryzysowe w dwóch sferach. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze wykazuje wartość wyższą (23,5%), niż średnia w skali gminy (16,5%). Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 100 ludności również wskazuje na wartości mniej korzystne niż średnia dla całego obszaru gminy.

Lipie

Tabela 8. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Lipie

Nazwa	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Lipie	19,8%	58,4%	75,5%	2,9
Średnia dla gminy	9,9%	33,8%	58,3%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Lipie, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono cztery obszary kryzysowe, odnoszące się do dwóch ze sfer. Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze ponad dwukrotnie wykracza poza wartość średnią dla gminy. Negatywne zjawisko stwierdzono również w kwestii udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w odniesieniu do liczby dzieci ogółem na tym terenie. Wartość wskaźnika wynosi 58,4%, również przekraczając średnią wartość dla gminy, która wynosi 33,8%. Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego się do liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców wskazuje na wartości niższe, niż średnia w skali gminy (2,9), co stanowi o problemie w sferze gospodarczej. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze również przekracza średnią wartość dla gminy.

Markowo

Tabela 9. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Markowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Markowo	71,9%	54,4%	26,0%	2,7
Średnia dla gminy	58,3%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Markowo, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono cztery obszary kryzysowe. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, w zestawieniu z ogółem bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 71,9%, wykraczając poza wartość średnią dla gminy. Negatywne wskazania stwierdzono w kwestii udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w zestawieniu do liczby dzieci ogółem na tym terenie (54,4%), a także w przypadku odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (26,0%). Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika dotyczącego liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców przedstawia wartości niższe w porównaniu do średniej w skali gminy (2,7).

Murzynko

Tabela 10. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynko

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Murzynko	19,1%	61,0%	54703	8,5%
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	45258	9,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Murzynko odnotowano zjawiska kryzysowe w trzech z analizowanych sfer. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym to prawie 1/5 ogółu ludności na tym obszarze (19,1%), co stanowi wynik powyżej średniej dla gminy. W przypadku udziału bezrobotnych pozostających

bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych miernik wynosi 61,0%. Na terenie sołectwa odnotowano również większą ilość azbestu w budynkach mieszkalnych w porównaniu do średniego wskaźnika dla gminy w tym zakresie.

Murzynno

Tabela 11. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynno

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Murzynno	16,0%	57,1%	4,4%	6,3
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Murzynno nie zarejestrowano żadnego zjawiska kryzysowego. Odnotowano wysoki wskaźnik przedsiębiorczości: liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców jest powyżej średniej dla obszaru całej gminy. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej również nie przyjmują wartości mniej korzystnych od średnich gminy.

Ostrowo

Tabela 12. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Ostrowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Ostrowo	68,4%	19,2%	36,2%	2,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na podstawie głównych wskaźników, na obszarze sołectwa Ostrowo odnotowano zjawiska kryzysowe we wszystkich analizowanych sferach. Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące to blisko 70% ogółu bezrobotnych na tym terenie. Ponadto udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosi 19,2%, podczas gdy średnia dla

całej gminy plasuje się na poziomie 19,0%, a udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze to 36,2% przy średniej ogólnej 33,8%. Wykładnik odnoszący się do przedsiębiorczości również odznacza się poziomem mniej korzystnym od średniej w skali gminy. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze sołectwa Ostrowo wynosi 2,0 (średnia dla gminy to 5,5).

Perkowo

Tabela 13. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Perkowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Perkowo	66,7%	12,8%	24794	4,8
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Perkowo odnotowano dwa zjawiska kryzysowe. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na tym obszarze wynosi 66,7% przyjmując jednocześnie wartość wyższą, niż średnia w skali gminy, a liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców szacuje się na poziomie 4,8. Pozostałe wskaźniki plasują się na poziomie bardziej korzystnym niż średnia dla gminy.

Skalmierowice

Tabela 14. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Skalmierowice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Skalmierowice	69,6%	40,0%	18,7%	3,4
Średnia dla gminy	58,3%	33,8%	12,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Skalmierowice na podstawie głównych wskaźników odnotowano cztery zjawiska kryzysowe, z czego trzy dotyczyły sfery społecznej. Udział bezrobotnych pozostających bez

pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi blisko 70%, wykraczając jednocześnie poza wartość przeciętną dla gminy (58,3%). Wysoki wskaźnik odnotowano również w przypadku udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze, przekraczając średnią wartość dla gminy (33,8%). Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej także jest wysoki. Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika eksponującego liczbę przedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców wskazuje na wartość niższą, niż średnia w skali gminy (3,4).

Suchatówka

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Suchatówka

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Suchatówka	50,0%	17,0%	53647	6,7
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Suchatówka wśród czterech głównych wskaźników odnotowano jedno zjawisko kryzysowe. Wartość indeksu dotyczącego ilości azbestu w budynkach mieszkalnych pozostaje powyżej średniej dla gminy. Pozostałe mierniki nie wyróżniają się na jej tle.

Szadłowice

Tabela 16. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szadłowice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Szadłowice	71,4%	13,6%	9,7%	4,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Szadłowice zarejestrowano dwa zjawiska kryzysowe. Zarówno udział bezrobotnych, pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych (71,4%), jaki wskaźnik podmiotów gospodarczych przyjmują wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Szpital

Tabela 17. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szpital

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Szpital	18,9%	33,5%	14,1%	6,5
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Obszar sołectwa Szpital charakteryzuje się występowaniem jednego zjawiska kryzysowego. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze pozostaje powyżej średniej wartości dla gminy. Pozostałe mierniki nie przyjmują wartości mniej korzystnych niż obszar całej jednostki.

Wielowieś

Tabela 18. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wielowieś

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Wielowieś	14,1%	56,3%	8,8%	6,7
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Wielowieś nie odnotowano żadnego zjawiska kryzysowego.

Wierzbiczany

Tabela 19. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzbiczany

Nazwa	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Wierzbiczany	45,8%	16,2%	58,5%	3,4
Średnia dla gminy	33,8%	9,9%	58,3%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Wierzbiczany, na podstawie głównych wskaźników odnotowano cztery zjawiska kryzysowe. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectwa wynosi 45,8%, przekraczając przeciętną wartość w skali gminy. Podobnie jak w przypadku udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (16,2%) i udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych.

Niski wskaźnik odnotowano również w przypadku podmiotów na 100 ludności. Jego wartość wynosi 3,4, nie przekraczając średniej wartości dla gminy (5,5).

Wierzchosławice

Tabela 20. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzchosławice

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Wierzchosławice	16,2%	31,6%	5,4%	3,1
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie Wierzchosławic zdiagnozowano jedno zjawisko kryzysowe. Wartości mniej korzystne od średnich w skali gminy odnotowano w przypadku wskaźnika dotyczącego

podmiotów gospodarczych kształtującego się na poziomie 3,1, nie przekraczając jednocześnie średniej wartości dla gminy.

Więclawice

Tabela 21. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Więclawice

Nazwa	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Więclawice	50,8%	13,5%	13,1%	2,5
Średnia dla gminy	33,8%	9,9%	19,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Więclawice zanotowano zjawiska kryzysowe w sferze społecznej i gospodarczej. Wskaźniki dotyczące: udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, wykazują wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy. Odnotowano również problem w sferze gospodarczej.

Zajezerze

Tabela 22. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Zajezerze

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Zajezerze	47,4%	12,4%	9,8%	3,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Zajezerze, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono jeden obszar kryzysowy, dotyczący sfery gospodarczej.

Żyroławice

Tabela 23. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Żyroławice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Żyroławice	0,0%	24,2%	0,0%	3,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Żyroławice odnotowano dwa zjawiska kryzysowe, dotyczące sfery gospodarczej i społecznej. Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany liczbą podmiotów gospodarczych na 100 ludności przyjmuje wartość 3,0, osiągając wynik niższy od średniej w skali gminy. Wartość powyżej średniej przyjmuje natomiast wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (24,2%).

4.3. Tereny miejskie

Na potrzeby rewitalizacji teren miasta podzielono na III obszary (zwane dalej jednostkami), zgodnie z występującym zróżnicowaniem w przestrzeni społeczno-gospodarczej:

1. Południowy obszar miasta obejmujący ulice: Przemysłową, Piasta (część), Kolejową, 700-lecia, Moniuszki, Chopina, dr Dreckiego, Inowrocławską, Kwiatową, Spółdzielczą, Działkowców, Słoneczną.
2. Północno-zachodni obszar miasta obejmujący ulice: Wałową, Dworcową, Zamkową, Podgórną, Rynek, Średnią, Jana III Sobieskiego, Powstańców Wielkopolskich, Kościelną, Spokojną, Kątną, Polną, Paderewskiego, Św. Mikołaja, Nową, Krótką, Cmentarną, Cichą, Rzemieślniczą, Parkową, Agnieszki Osieckiej, 17 Stycznia, Pająkowskiego, Piasta (część), Zieloną.
3. Wschodni obszar miasta obejmujący ulice: Zajezierną, Kasprowicza, Jęczmienną, Cegielną, Michałowo, 21 Stycznia, Wojska Polskiego, Generała Sikorskiego, Ogrodową, Walcerzewice, Kilińskiego, Toruńską, Żytnią.

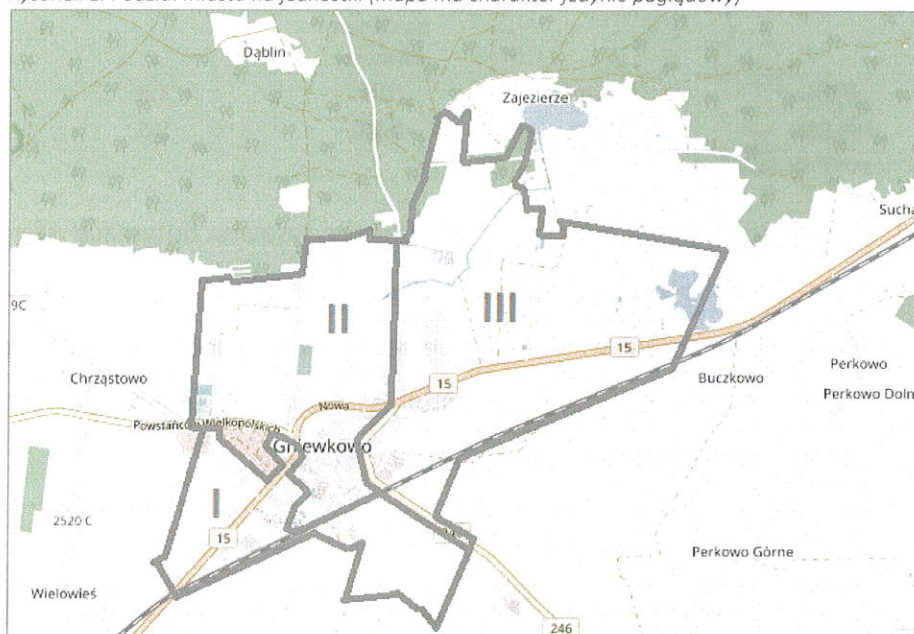
Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Tabela 24. Podział miasta na jednostki

Jednostka	Ludność [lb]	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
obszar I	2952	20,13%	190	1,1%
obszar II	2516	17,16%	260	1,4%
obszar III	1599	10,90%	470	2,6%
Miasto	7067	48,20%	920	5,1%
Gmina	14665	-	17940	-

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 1. Podział miasta na jednostki (mapa ma charakter jedynie poglądowy)

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org

Niniejsza diagnoza ma na celu wyłonienie jednostek, w których występują co najmniej dwa zjawiska kryzysowe o wartościach mniej niekorzystnych względem średniej w skali gminy. Należy nadmienić, że przynajmniej jedno ze zjawisk kryzysowych powinno dotyczyć sfery społecznej, natomiast którekolwiek z pozostałych odnosić się do innych płaszczyzn wymienionych w Ustawie o rewitalizacji.

Gniewkowo

Wszystkie jednostki zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie miasta posłużono się czterema wskaźnikami, w tym trzema społecznymi (udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze, udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze oraz udział gospodarstw domowych

korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze) i jednym gospodarczym (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców; autorski wskaźnik gminy). Wszystkie obszary zostały przebadane przy pomocy tych samych kryteriów. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Wskaźniki do wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie miasta

Wskaźnik	Obszar I	Obszar II	Obszar III	Gmina
Społeczne				
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	27,9%	19,5%	17,8%	19,0%
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	45,3%	61,6%	54,1%	58,3%
Udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	4,2%	15,0%	8,3%	9,9%
Gospodarcze				
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,2	9,0	8,8	5,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

4.4. Podsumowanie: obszary zdegradowane

Tereny wiejskie

Zgodnie z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegana się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 do obszarów zdegradowanych na terenach wiejskich zaliczyć należy jednostki, w których odnotowano co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami oraz na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane lub zjawiska negatywne w przynajmniej jednej ze sfer zaproponowanych przez gminę we wskaźnikach. Obszar zdegradowany może stanowić jedna miejscowość lub kilka.

Do obszarów zdegradowanych na terenie gminy Gniewkowo zaliczyć należy osiem sołectw. Poniżej przedstawiono charakterystykę zjawisk kryzysowych występujących na ich terenach.

Kawęczyn

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Tabela 26. Analiza wskaźnikowa - Kawęczyn

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Kawęczyn	Gmina
Sfera społeczna				
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	22,3%	9,9%
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	19,3%	19,0%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	62,0%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,5	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Lipie

Tabela 27. Analiza wskaźnikowa Lipie

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Lipie	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	75,5%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	19,8%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	58,4%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,9	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Markowo

Tabela 28. Analiza wskaźnikowa Markowo

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Markowo	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	71,9%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	26,0%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	54,4%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,7	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Murzynko

Tabela 29. Analiza wskaźnikowa Murzynko

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Murzynko	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	61,0%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	26,0%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	54,4%	33,8%
Sfera środowiskowa				

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Problemy środowiskowe	Niska jakość środowiska	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	54703	45528
-----------------------	-------------------------	---	--------------	-------

Źródło: Opracowanie własne.

Ostrowo

Tabela 30. Analiza wskaźnikowa - Ostrowo

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Ostrowo	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	68,4%	58,3%
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	19,2%	19,0%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	36,2%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,0	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Skalmierowice

Tabela 31. Analiza wskaźnikowa Skalmierowice

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Skalmierowice	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	69,6%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	18,7%	9,9%
Samowystarczalność	Niska	Udział dzieci do lat 17, na które	40,0%	33,8%

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

ekonomiczna ludności	samowystarczalność ekonomiczna	rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze		
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	3,4	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Wierzbiczany

Tabela 32. Analiza wskaźnikowa Wierzbiczany

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Wierzbiczany	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	58,5%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	16,2%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	45,8%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	3,4	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Więclawice

Tabela 33. Analiza wskaźnikowa Więclawice

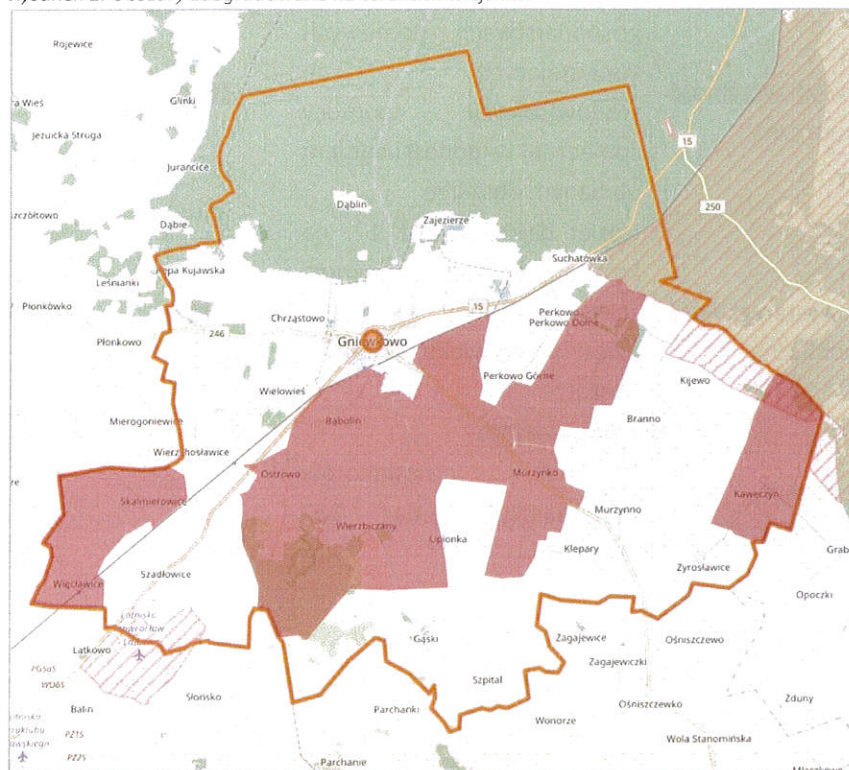
Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Więclawice	Gmina
Sfera społeczna				
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	13,1%	19,0%

Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	13,5%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	50,8%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,5	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Na poniższej mapie przedstawiono obszary zdegradowane na terenach wiejskich.

Rysunek 2. Obszary zdegradowane na terenach wiejskich

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org
Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane

Tereny miejskie

Na podstawie przeprowadzonej analizy za tereny zdegradowane na terenie miasta uznać należy obszary: I i II. W obszarze I odnotowano występowanie 2 problemów:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Niski poziom przedsiębiorczości.

Natomiast na obszarze II:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Bezrobocie,
- Niska samowystarczalność ekonomiczna.

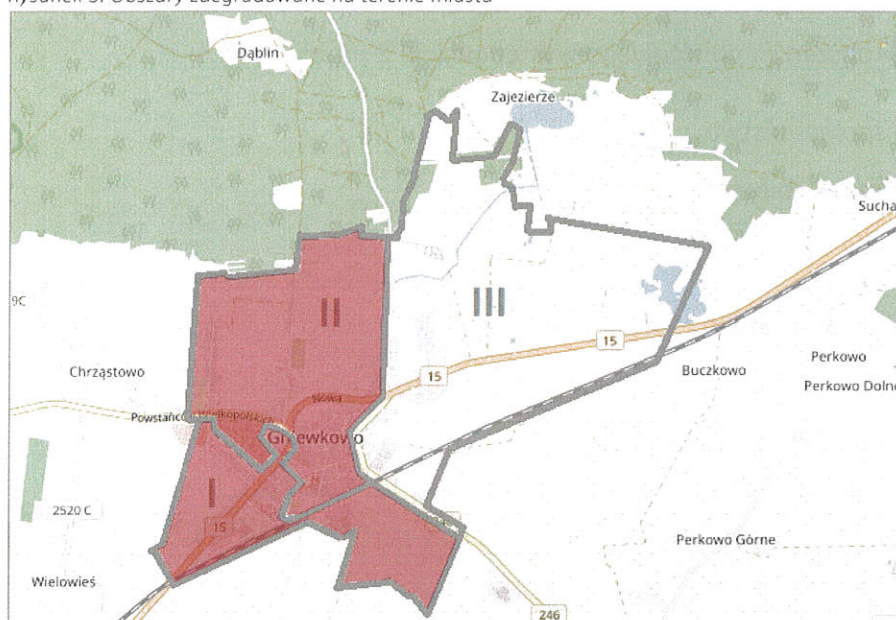
Tabela 34. Zestawienie kluczowych wskaźników w analizie obszarów kryzysowych w mieście Gniewkowo

Cechy szczególne sfery	Problem	Wskaźnik	Obszar I	Obszar II	Obszar III	Gmina
Sfera społeczna						
Zaawansowanie procesu starzenia się	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	27,9%	19,2%	17,8%	19,0%
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	45,3%	61,6%	54,1%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	4,2%	15,0%	8,3%	9,9%
Sfera gospodarcza						
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,2	9,0	8,8	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Poniższa mapa przedstawia obszary zdegradowane na terenie miasta.

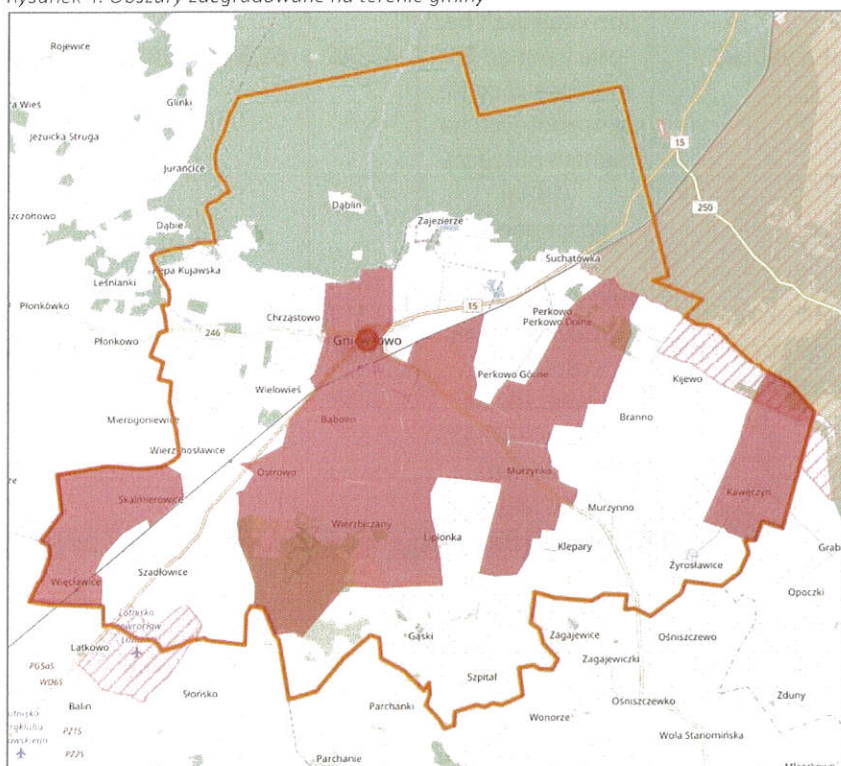
Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org
Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane

Poniżej zaprezentowano obszary zdegradowane na terenie gminy (zarówno na terenach wiejskich, jak i miejskich).

Rysunek 4. Obszary zdegradowane na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org
Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane

5. Obszar rewitalizacji gminy

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji i *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* za obszar rewitalizacji uznać można teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się występowaniem zjawisk negatywnych. Może być on podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców.

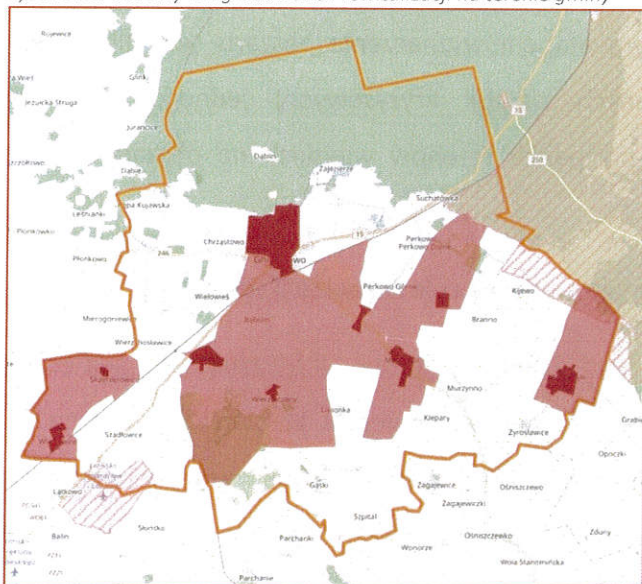
Obszar do rewitalizacji został wybrany na podstawie metody mieszanej dla miast i obszaru wiejskiego. Zaznaczyć należy, że nie przekracza on łącznie progu 30% ludności gminy i 20% jej powierzchni.

Tabela 35. Obszar rewitalizacji na terenie gminy

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
Tereny wiejskie	1 167	7,96%	134,1	0,75%
Tereny miejskie	2 516	17,16%	260,0	1,45%
SUMA	3 683	25,11%	394,1	2,20%
Gmina	14 665	-	17940,0	-

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org

Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane; ciemny odcień czerwonego – obszary do rewitalizacji

5.1. Obszary wiejskie

Analiza wskaźnikowa wykazała, że na terenie ośmiu sołectw, tj. Kawęczyn, Lipie, Markowo, Murzynko, Ostrowo, Skalmierowice, Więclawice i Wierzbiczany występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Gniewkowo składa się z części miejscowości wypisanych powyżej. Do powierzchni obszaru rewitalizacji włączono rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu. Łącznie wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza progów 20% powierzchni gminy i 30% jej ludności.

Tabela 36. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
Kawęczyn	133	0,91%	22,6	0,13%
Lipie	198	1,35%	10,3	0,06%
Markowo	32	0,22%	7,7	0,04%
Murzynko	50	0,34%	12,8	0,07%
Ostrowo	96	0,65%	47,4	0,26%
Skalmierowice	49	0,33%	2,1	0,01%
Wierzbiczany	320	2,18%	12,4	0,07%
Więclawice	289	1,97%	18,8	0,10%
Gmina	14 665	-	17940,0	-

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, kolejnym etapem wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest przyjęcie (na podstawie zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych) jednego z czterech kierunków działań rewitalizacyjnych. W przypadku terenów wiejskich na obszarze Gminy Gniewkowo za cel rewitalizacji przyjęto:

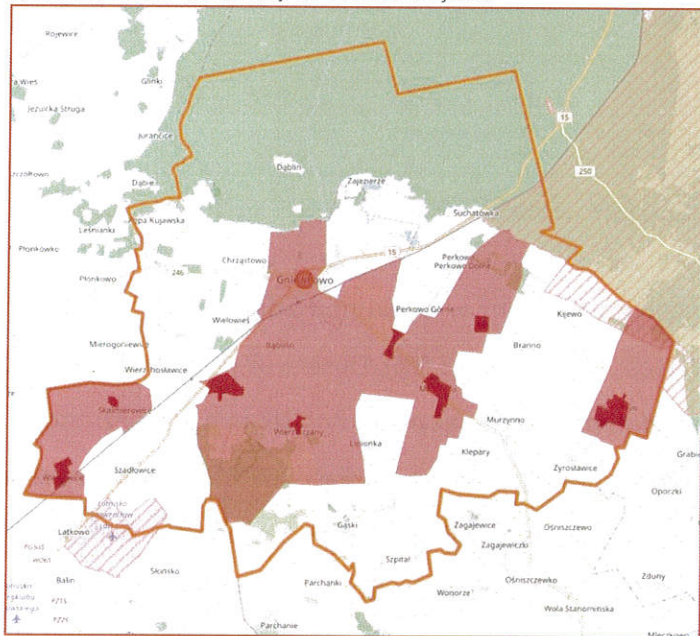
Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.

Wyodrębnione problemy powiązane są z niedostateczną infrastrukturą społeczną, uniemożliwiającą aktywizację i integrację mieszkańców. Istniejąca przestrzeń publiczna nie jest dopasowana do realizacji mechanizmów partycypacji społecznej, tak ważnej w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Nieznaczna liczba terenów zieleni i miejsc pozwalających na wspólne spędzanie czasu wolnego na obszarze wyznaczonych miejscowości, potęguje niechęć do podejmowania, w sposób oddolny, inicjatyw społecznych. Ponadto we wskazanych

jednostkach występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów społecznych (np. parki i tereny zieleni w miejscowościach Kawęczyn, Markowo, Skalmierowice). Zatem rozbudowa przestrzeni publicznej, dopasowanej do potrzeb i oczekiwań interesariuszy, pozwoli na stworzenie miejsc atrakcyjnych zarówno dla mieszkańców sołectw, jak i całej gminy.

Kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, występujących na terenie ośmiu sołectw, wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych. Jednak zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* do rewitalizacji na terenie tych sołectw zaliczono rzeczywista powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji. Jest to spowodowane zaplanowanymi działaniami rewitalizacyjnymi na obszarach wymienionych miejscowości.

Rysunek 6. Obszar rewitalizacji na terenach wiejskich

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org

Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane; ciemny odcień czerwonego – obszary do rewitalizacji

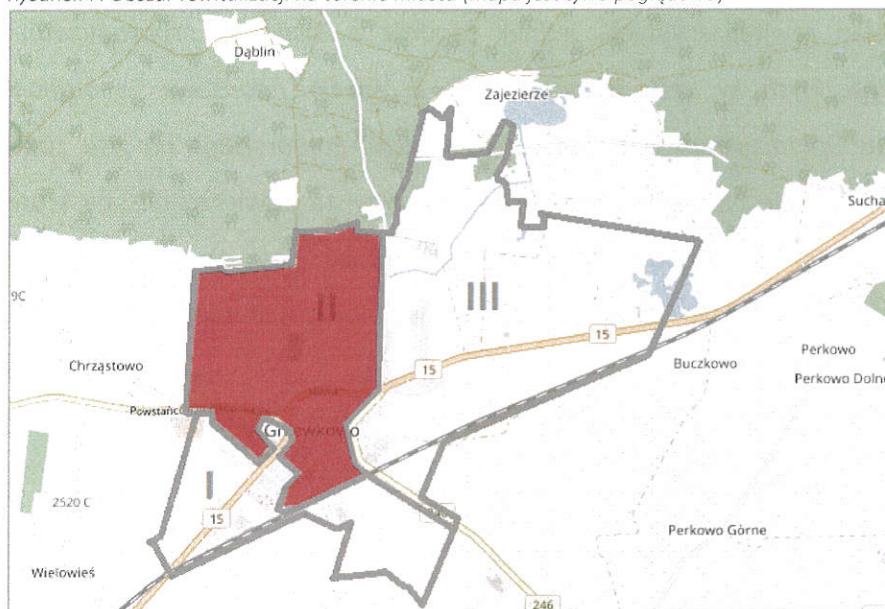
5.2. Obszary miejskie

W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięto te tereny w granicach miasta, które zostały uznane za zdegradowane, czyli jednostki I i II. Tak wyznaczony obszar przekracza 30% ludności gminy (wraz z terenami wiejskimi), w związku z czym zawężono go do jednego z dwóch terenów, w którym liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla

gminy była wyższa. Na terenie obszaru I 2 spośród 4 wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla całej gminy, natomiast w przypadku obszaru II 3 na 4.

Na tej podstawie jako obszar rewitalizacji na terenie miasta ustanowiono obszar II, zamieszkiwany przez 2516 osób (17,16% ludności gminy) i zajmujący powierzchnię 2,6 km² (1,4% powierzchni gminy).

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji na terenie miasta (mapa jest tylko poglądowa)

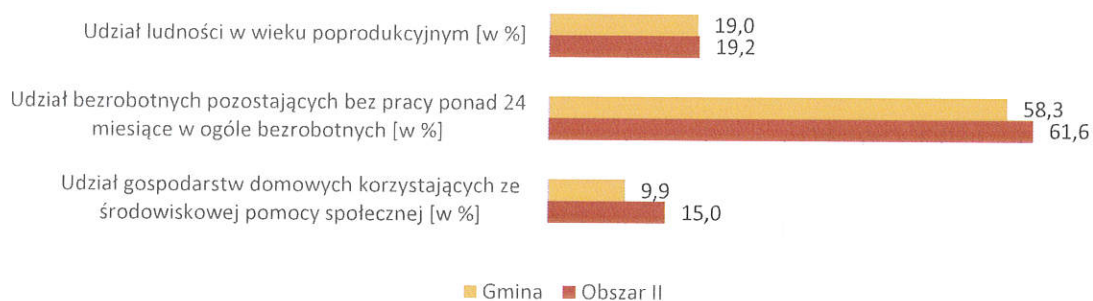

Źródło: Opracowanie własne; www.openstreetmap.org

Na terenie obszaru II blisko 1/5 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym (19,2%), co przekracza w tym względzie średnią wartość dla gminy (19,0%). Obserwuje się zatem zjawisko starzenia się społeczeństwa. Innym problemem występującym na tym terenie jest bezrobocie. Średnio 6 na 10 bezrobotnych pozostaje bez pracy ponad 24 miesiące (61,6%). Uwagę zwraca także niska samowystarczalność ekonomiczna części mieszkańców. Na terenie tym 15,0% ludności korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej, co znacząco przekracza średni wynik dla gminy w tym zakresie 9,9%.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 2. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

6. Załączniki

6.1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy

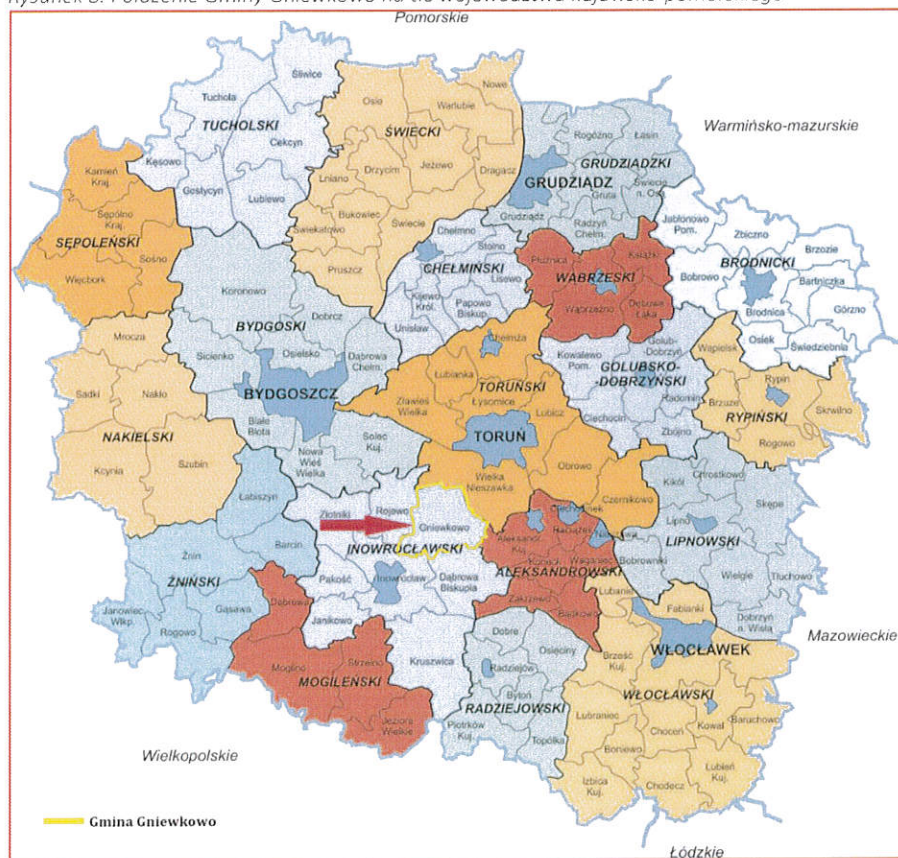
PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

POŁOŻENIE I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Położenie geograficzne

Gniewkowo jest Gminą miejsko-wiejską, zlokalizowaną w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-wschodnich obrzeżach powiatu inowrocławskiego, leżącą na granicy historycznych Kujaw i Wielkopolski [Rysunek 8]. Powierzchnia niniejszej jednostki administracyjnej liczy 17 972 ha (180 km²), z czego 5,11% zajmuje teren Miasta Gniewkowa i 94,89% teren wiejski. Pod względem zajmowanej powierzchni, Gmina ta zajmuje 21 pozycję wśród 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 8. Położenie Gminy Gniewkowo na tle województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://www.coi.kujawsko-pomorskie.pl/zasoby/Image/Infografiki/Regionpodziaadm.jpg>